

TAG UG/Uwch

0977/51

MATHEMATEG FPI
Mathemateg Bur Bellach

A.M. DYDD IAU, 14 Mehefin 2012

1½ awr

DEUNYDDIAU YCHWANEGOL

Yn ogystal â'r papur arholiad hwn, bydd angen:

- llyfr ateb 12 tudalen;
- Llyfryn Fformiwlâu;
- cyfrifiannell.

CYFARWYDDIADAU I YMGEISWYR

Defnyddiwch inc neu feiro du.

Atebwch **bob** cwestiwn.

Rhaid dangos gwaith cyfrifo digonol er mwyn egluro'r dull **mathemategol** sy'n cael ei ddefnyddio.

GWYBODAETH I YMGEISWYR

Mae nifer y marciau wedi'i nodi mewn cromfachau ar ddiwedd pob cwestiwn neu ran o gwestiwn.

Cofiwch fod angen Cymraeg da a chyflwyniad trefnus yn eich atebion.

1. O wybod bod

$$S_n = \sum_{r=1}^n r(r^2 - 1),$$

darganfyddwch fynegiad ar gyfer S_n yn nhermau n , gan roi eich ateb fel lluoswm ffactorau llinol. [5]

2. Mae'r rhif cymhlyg z yn bodloni'r hafaliad

$$z(2 + i) = (1 + 2i)^2.$$

(a) Mynegwch z yn y ffurf $x + iy$. [6]

(b) Darganfyddwch fodwlws ac $\arg z$. [3]

3. Mae gwreiddiau'r hafaliad cwadratig $2x^2 + x + 2 = 0$ wedi'u dynodi gan α, β .

(a) Dangoswch fod

$$\frac{\alpha^2}{\beta} + \frac{\beta^2}{\alpha} = \frac{11}{8}. \quad [5]$$

(b) Darganfyddwch yr hafaliad cwadratig â'r gwreiddiau $\frac{\alpha^2}{\beta}, \frac{\beta^2}{\alpha}$. [3]

4. Mae'r matrices $\mathbf{A}$ wedi'i roi gan

$$\mathbf{A} = \begin{bmatrix} 3 & 4 & 2 \\ 1 & 1 & 4 \\ 4 & 5 & 7 \end{bmatrix}.$$

(a) (i) Darganfyddwch fatrics atgydiol (*adjugate*) $\mathbf{A}$.
(ii) Darganfyddwch fatrics gwrthdro $\mathbf{A}$. [6]

(b) **Trwy hyn**, datrysych yr hafaliadau

$$\begin{bmatrix} 3 & 4 & 2 \\ 1 & 1 & 4 \\ 4 & 5 & 7 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x \\ y \\ z \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 1 \\ 7 \\ 10 \end{bmatrix}. \quad [2]$$

5. (a) Darganfyddwch werth k fel bod y system ganlynol o hafaliadau'n gyson.

$$\begin{bmatrix} 1 & 2 & 3 \\ 2 & 3 & 1 \\ 3 & 4 & -1 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x \\ y \\ z \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 \\ 3 \\ k \end{bmatrix} \quad [5]$$

(b) Darganfyddwch y datrysiad cyffredinol ar gyfer y gwerth hwn o k . [3]

6. Defnyddiwch anwythiad mathemategol i brofi bod $n^3 + 2n$ yn rhanadwy â 3 ar gyfer pob cyfanrif positif n . [7]

7. Mae'r trawsffurfiad T o'r plân gywerth ag adlewyrchiad yn y llinell $y = x$ wedi'i ddilyn gan y trawsfudiad sy'n trawsffurfio'r pwynt (x, y) i'r pwynt $(x - 2, y + 2)$ wedi'i ddilyn gan adlewyrchiad yn yr echelin- x .

- (a) Dangoswch mai'r matrices sy'n cynrychioli T yw

$$\begin{bmatrix} 0 & 1 & -2 \\ -1 & 0 & -2 \\ 0 & 0 & 1 \end{bmatrix}. \quad [5]$$

- (b) Darganfyddwch gyfesurynnau pwynt sefydlog T . [4]

8. Mae'r ffwythiant f wedi'i ddiffinio ar gyfer $x > 0$ gan

$$f(x) = x^x.$$

- (a) Defnyddiwch ddifferiad logarithmig i ddarganfod mynegiad ar gyfer $f'(x)$ yn nhermau x . [4]

- (b) Darganfyddwch gyfesurynnau'r pwynt arhosol ar graff f . [3]

- (c) Dangoswch fod

$$f''(x) = x^{x-1} + x^x(1 + \ln x)^2$$

a thrwy hyn, categoreiddiwch y pwynt arhosol fel naill ai macsimwm (uchafbwynt) neu finimwm (isafbwynt). [4]

9. Mae'r rhifau cymhlyg z ac w wedi'u cynrychioli ar ddiagramau Argand gan y pwyntiau $P(x, y)$ a $Q(u, v)$, yn ôl eu trefn, ac mae

$$wz = 1.$$

- (a) Dangoswch fod

$$x = \frac{u}{u^2 + v^2}$$

a darganfyddwch fynegiad ar gyfer y yn nhermau u a v . [3]

- (b) Mae'r pwynt P yn symud ar hyd y llinell $y = mx + 1$.

- (i) Dangoswch mai cylch yw locws Q .
 (ii) Darganfyddwch radiws y cylch a chyfesurynnau ei ganol C .
 (iii) Ysgrifennwch hafaliad locws C wrth i m amrywio. [7]